

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича

Інформаційно-бібліографічний відділ

Вища освіта і наука

науково-аналітичний огляд

№ 5 (травень) 2023 р.

Київ – 2023

Вища освіта і наука : науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від. ; [упоряд. А. В. Козонущенко ; за заг. ред. І. І. Тіщенко. – Київ : [б. в.], 2023. – № 5 (травень). – 46 с.

Науково-аналітичний огляд представляє публікації з історії та сьогодення й перспектив розвитку сучасної вищої освіти та науки, як в Україні, так і за її межами.

Цей покажчик репрезентує матеріали з поточних надходжень до фондів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича: навчальну та монографічну літературу, періодичні видання й матеріали конференцій.

Для зручності більшість статей мають посилання на електронні ресурси Інтернету. Розраховано на освітян, науковців, викладачів, студентів й фахівців з бібліотечно-інформаційної галузі.

Зміст

Нормативно-правова база вищої школи.....	4
Історія вищої освіти і науки	5
Вища освіта і наука в Україні	7
Вища освіта і наука за кордоном	15
Управління ЗВО, фінансування	19
Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи	20
<i>Академія наук вищої школи України</i>	24
<i>Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка</i>	24
<i>Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана</i>	25
<i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка</i>	25
<i>Національна академія наук України</i>	28
<i>НТУ "Харківський політехнічний інститут"</i>	28
<i>Український Вільний Університет</i>	29
<i>Український католицький університет</i>	29
<i>Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди</i>	30
<i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича</i>	31
Учасники навчально-виховного процесу	32
Форми, методи і педагогічні технології у ЗВО	33

Нормативно-правова база вищої школи

1. **Про внесення** змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти : Закон України від 2 травня 2023 р. № 3062-IX // Голос України. – Київ, **2023**. – 27 трав. (№ 106). – С. 5.

2. **Про внесення** змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2023**. – 23 трав. (№ 102). – С. 6–7.

3. **Про внесення** змін до статті 19 Закону України "Про професійну (професійно-технічну) освіту" щодо окремих аспектів процедури ліцензування : Закон України від 10 квітня 2023 р. № 3025-IX // Голос України. – Київ, **2023**. – 5 трав. (№ 90). – С. 8.

4. **Про внесення** зміни у додаток до Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам : постанова Кабінету Міністрів України від 9 травня 2023 р. № 467 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2023**. – 12 трав. (№ 95). – С. 4.

"ЗМІНА, що вноситься у додаток до Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам Розділ IV після позиції: «Ректор, директор, завідувач, директор (завідувач) філіалу; проректор (заступник директора), діяльність якого безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом; вчений секретар, декан факультету, завідувач: відділення, аспірантури (інтернатури, ординатури), докторантури, виробничої практики, що одночасно виконують в цьому закладі вищої освіти, закладі післядипломної освіти, закладі професійної (професійно-технічної) освіти

педагогічну роботу обсягом не менш як 1/3 відповідної річної норми 56» доповнити такою позицією: «Завідувач територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності і його заступник, начальник (директор) навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, його заступник 42»".

5. **Про призначення** Винницького М. І. заступником Міністра освіти і науки України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 трав. 2023 р. № 438-р // Урядовий кур'єр. – Київ, **2023**. – 26 трав. (№ 105). – С. 7.

6. **Про призначення** Сташківа А. Б. заступником Міністра освіти і науки України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 трав. 2023 р. № 439-р // Урядовий кур'єр. – Київ, **2023**. – 26 трав. (№ 105). – С. 7.

7. **Про реалізацію** експериментального проекту з впровадження інформаційної (автоматизованої) системи зовнішнього оцінювання і самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах освіти "EvaluEd" : постанова Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 407 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2023**. – 3 трав. (№ 88). – С. 8–9.

Історія вищої освіти і науки

8. **Корж В. Т.** 30 років тому завдяки компанії "Глобал Юкрейн" у нашій країні з'явився Інтернет / В. Т. Корж ; розмову вели П. Антоненко, Ю. Потапенко // Голос України. – Київ, **2023**. – 23 трав. (№ 102). – С. 6. URL: <http://www.golos.com.ua/article/370987> (дата звернення: 29.05.2023).

9. **Кулик Н.** Ніна Вірченко і формули її життя / Н. Кулик // Світ. – Київ, **2023**. – Трав. (№ 19/20). – С. 1, 6. URL: <https://svit.kpi.ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2-2/> (дата звернення: 01.06.2023).

У лютому 1954-го, близько опівночі, запізнілі перехожі в Києві з подивом озиралися на дівчину у дивному вбранні, що підійшла до пам'ятника Шевченку. Вони й гадки не мали, що через 10–15 років ця молода "зечка" (на табірне минуле прозоро натякали латаний бушлат, валянки 40 розміру, величезна шапка й мішок за плечима)

навчатиме математики, можливо, і їхніх дітей, а згодом – ще й онуків. А вона знала. Бо цілеспрямовано йшла до цієї мети: спочатку – в університетських аудиторіях, потім – у сибірській тайзі. А до того ж, опустившись перед пам'ятником на коліна, пообіцяла "вчитися, займатись математикою і робити щодня щось для України". І наче дістала від Тараса благословіння. Лише не могла тоді уявити, що через 69 років інший пам'ятник Кобзареві – понівечений ворогами "Шевченко з Бородянки" – прикрасить обкладинку її поетичної книжки. Ніна Вірченко – відома науковиця, професорка кафедри математичного аналізу та теорії ймовірності фізико-математичного факультету КПІ, член українського та низки іноземних математичних товариств, академік АН вищої школи. Дисидентка, правозахисниця, дослідниця, що повернула Україні ім'я геніального Михайла Кравчука.

10. **Німецька** філософія в українському контексті (70–80-ті роки ХХ ст.). Ч. 1 / А. Єрмоленко, В. Хома, І. Давіденко, К. Мирошник // *Sententiae*. – Вінниця, **2022**. – Т. 41, № 1. – С. 141–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/senten_2022_41_1_12 (дата звернення: 29.05.2023).

Інтерв'ю Всеволода Хоми, Іллі Давіденка і Ксенії Мирошник із Анатолієм Єрмоленком.

11. **Скус О.** Історико-політичні аспекти освітнього процесу на Уманщині (1930-ті рр.) / О. Скус, О. Джуганова // *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету. Історичні науки*. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Т. 37. – С. 196–204. URL: <https://sp-history.kpnu.edu.ua/uk/tom-37-2022/> (дата звернення: 29.05.2023).

Мета дослідження – схарактеризувати особливості розвитку освітнього процесу на Уманщині за умов суспільно-політичних змін в Україні впродовж 1930-х рр. Методологія дослідження ґрунтується на використанні загальнонаукового і проблемно-хронологічного методів, аналізу, принципів об'єктивності, історизму тощо. Наукова новизна полягає у спробі висвітлити неоднозначний вплив політики радянського режиму на становлення й подальший розвиток вітчизняної освіти на території Уманської округи. Висновки проведеного дослідження дозволяють стверджувати про багатоаспектність порушеної проблеми, яка має доволі широке

висвітлення у різних форматах, одночасно й співзвучність із сьогоденням. Радянський режим відзначився тотальним насадженням ідеологічної доктрини із застосуванням репресій в усіх сферах, зокрема і освітянській. Становлення української шкільної освіти відбулось в 1920-х роках у результаті політики українізації, яку наприкінці десятиріччя згорнули, перейшовши до її реконструювання в бік уніфікації, створення єдиної загальнорадянської системи освіти. У складних соціально-економічних умовах початку 1930-х років в Уманській окрузі функціонувало понад два десятки загальноосвітніх шкіл і вечірні школи для дорослих. Відбувався активний розвиток освіти рідною мовою з урахуванням кращих здобутків педагогічної науки, орієнтованих на підвищення якості навчання й поширення досвіду. З 1931 року державно-партійна політика в освітній сфері змінюється через низку виданих постанов, у результаті виконання яких сформувалася єдина централізована, ідеологічна система шкільної освіти. На її функціонування негативно впливали соціально-економічні і суспільно-політичні чинники – примусова колективізація, геноцид 1932–1933 рр. та репресії, які у 1937–1938 рр. набули масового характеру. В Уманській окрузі лютував і голод, і репресивний апарат. Одночасно, враховуючи потреби в кваліфікованих кадрах, влада зміцнювала заклади освіти, як важливий ідеологічний інструмент виховання радянських людей і творення тоталітарного суспільства.

12. **Стріха М.** До питання про історію фізики / М. Стріха // Світогляд. – Київ, 2022. – № 1 (93). – С. 39–55. URL: <http://svitohlyad.org.ua/index.php/uk/2022?issue=1> (дата звернення: 29.05.2023).

Відомий фізик, педагог та популяризатор науки, президент Українського фізичного товариства в 2013–16 роках, професор Максим Стріха підготував до друку навчальний посібник "Розвиток фізичних теорій". Зважаючи на оригінальність подачі матеріалу та його зміст, ми попросили Максима Віталійовича підготувати для "Світогляду" серію статей на основі його книги, де розповісти про внесок українських вчених у розвиток фізичних теорій.

Вища освіта і наука в Україні

13. **Болтівець С.** Місія "Тижнів освіти дорослих" ЮНЕСКО в захисті українських дітей і дорослих для збереження життя культурної та природної спадщини світу / С. Болтівець // Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практика. – Київ, **2022**. – № 3 (3). – С. 67–94.

14. **Бортнюк І.** Моніторинг якості освіти / І. Бортнюк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 150–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_17 (дата звернення: 01.06.2023).

15. **Гаєв Є.** Гроші йтимуть за студентом чи викладачем? Яка ціна диплома, чи ставлять хороші оцінки без належних знань і до чого це призводить – шукаємо відповіді / Є. Гаєв // Україна молода. – Київ, **2023**. – 24 трав. (№ 21). – С. 7–8. – [Назва електронної версії: Яка ціна диплома, чи ставлять хороші оцінки без належних знань і до чого це призводить: шукаємо відповіді] URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3856/188/175565/> (дата звернення: 29.05.2023).

"Нещодавно призначили нового міністра освіти, а це є у певному сенсі сподіванням на чергову можливість виправити ситуацію в галузі. Чи змарнуємо її вкотре? Відновлюване джерело... корупції... На жаль, є таке джерело. І називається воно «українська освіта». Щороку вона продукує, випускає в життя близько 600 тис. випускників шкіл і 400 тис. випускників університетів – гігантське поле для недоброчесних. Вважаєте, що перебільшую і «не на часі»? Давайте розбиратися. Почнемо з успіхів на антикорупційному фронті. Так, ЗНО (зовнішнє незалежне оцінювання) навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів України майже перекрило значну статтю «доходу» корупціонерів від освіти. А кажемо «майже», бо весь час знаходяться добродії, яким хочеться ЗНО відмінити. А тепер відкриємо таємницю для академічно недоброчесних батьків. Хоч як важко інколи пройти ЗНО дитині, але ще важче – звільнити студента, який/яка погано вчиться! Вимоги до студентів дуже жорсткі – щоб не зашкодити економіці".

16. **Драпушко Р.** Правовий режим наукових творів, створених у результаті виконання НДР / Р. Драпушко, П. Горінов, Н. Філик // Державна сімейна та молодіжна політика. – Київ, **2022**. – № 3 (3). – С. 12–25.

17. **Дячук О.** День науки: другий рік на війні та з вірою в перемогу / О. Дячук // Світ. – Київ, **2023.** – Трав. (№ 19/20). – С. 8. URL: <https://svit.kpi.ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2-2/> (дата звернення: 01.06.2023).

Щороку у третю суботу травня в Україні відзначається День науки. Другий рік він у нас особливий – через широкомасштабну війну, розпалену росією.

18. **Зіткнення цивілізацій** / підготувала Наталія Кулик // Світ. – Київ, **2023.** – Трав. (№ 17/18). – С. 1, 7. URL: <https://svit.kpi.ua/2023/03/30/зйткнення-цивiлiзацiй/> (дата звернення: 29.05.2023).

Чому українці аж до 24 лютого 2022 року не вірили в можливість повномасштабного вторгнення, що вважати прийнятним закінченням війни та які завдання постають перед історичною наукою у воєнний час – про це йшлося на одному з нещодавніх засідань Президії НАН України.

19. **Ковалів Ю.** Портрет української літератури в освітній рамі / Ю. Ковалів // Слово Просвіти. – К., **2023.** – 11–17 трав. (№ 19). – С. 4–5.

"Сучасна освіта в Україні надто захоплюється пересаджуванням досвіду європейських й американських країн, інтегруванням навчальних предметів, тому продукує химерні кентаври, нехтуючи специфікою нашої національної дійсності, яка віками перебувала в колоніальній залежності, виборювала право самодостатнього суб'єкта свого буття".

20. **Ковтунцев В.** Підтвердити кваліфікацію: як, де і навіщо / В. Ковтунцев ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2023.** – Трав. (№ 17/18). – С. 1, 8. URL: <https://svit.kpi.ua/2023/04/03/пiдтвердити-квалiфiкацiю-як-де-i-нави/> (дата звернення: 29.05.2023).

Недавно сертифікати професійної кваліфікації вперше отримали практичні психологи. Для чого потрібні ці сертифікати? Як відбувається оцінювання і визнання результатів навчання? Хто повинен буде підтвердити свої професійні навички? І основне, які переваги це дає працівникам і роботодавцям? Ці та інші запитання наше видання поставило заступнику голови Національного агентства кваліфікацій України Володимирі Ковтунцеві.

21. **Кузьменко Н.** Просвітницька діяльність і педагогічні погляди Іллі Шрага (1847–1919) / Н. Кузьменко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 15–17. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Розкрито основні аспекти просвітницької діяльності та педагогічні погляди Іллі Шрага, українського громадсько-політичного й культурного діяча кінця XIX – початку XX ст. На основі архівних матеріалів проаналізовано доповідь І. Шрага, з якою він виступив на засіданні комісії Чернігівських губернських земських зборів 24 лютого 1884 р. У доповіді просвітник обстоював думку про потребу викладання в українській школі рідною мовою, про видання українських підручників і книг для читання та забезпечення фондів шкільних бібліотек україномовними книгами.

22. **Локшина О.** Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти / О. Локшина // Український педагогічний журнал. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 5–17. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

23. **Луканська А.** Щоб зберегти іноземних студентів, виші розвивають академічну мобільність та програми подвійних дипломів / А. Луканська // Голос України. – Київ, **2023**. – 12 трав. (№ 95). – С. 6. URL: <http://www.golos.com.ua/article/370733> (дата звернення: 29.05.2023).

24. **Могильний Л.** Суспільно-політичні переконання Михайла Слабченка / Л. Могильний // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, **2021**. – Вип. 3 (150). – С. 42–47. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/istoriya_150_2021.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Наприкінці XIX – початку XX ст. у середовищі української інтелігенції сформувалася думка про необхідність особистого внеску в розвиток наукового й культурно-освітнього потенціалу українського народу. До такої діяльності інтелектуалів підштовхував негативний вплив на українську освіту й науку

Валуєвського циркуляру та Емського указу. Провідні діячі українських громад і партій закликали українців зробити свій посильний внесок у розвиток освітньої та наукової складової українського народу. Переважно це були українці з ліберальними поглядами, однак таку позицію також поділяли і їхні політичні опоненти – соціал-демократи. Одним із тих, хто відгукнувся на заклик, став Михайло Єлисейович Слабченко.

25. **Орехова Т.** Сучасні виклики розвитку вищої освіти в умовах становлення розумної економіки / Т. Орехова, І. С. Каленюк, І. М. Унінець // Бізнес Інформ. – Харків, 2022. – № 8 (535) : Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. – С. 67–74.

26. **Осередчук О.** Методологія вивчення моніторингу якості освіти / О. Осередчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 6 (110). – С. 192–200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_21 (дата звернення: 01.06.2023).

27. **Осередчук О.** Педагогічні умови моніторингу якості освіти закладів вищої освіти в Україні / О. Осередчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 167–177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_19 (дата звернення: 01.06.2023).

28. **Осередчук О.** Принципи моніторингу якості вищої освіти / О. Осередчук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 8 (112). – С. 183–189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_19 (дата звернення: 01.06.2023).

29. **Письменський Є.** Колабораційна діяльність у сфері освіти: проблеми тлумачення та вдосконалення кримінального закону / Є. Письменський // Право України. – Київ, 2022. – № 11 : Злочини проти основ національної безпеки України крізь призму доктрини кримінального права та практики правозастосування. – С. 49–59.

30. **Поляк О.** Планування та моніторинг якості освіти в Україні в умовах війни / О. Поляк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 2 (16). – С. 45–47. URL:

http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Досліджено питання планування та моніторингу освіти в Україні в період повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави.

31. **Романенко Н.** Інноваційний розвиток вищої освіти: сутність та його складові / Н. Романенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 189–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_20 (дата звернення: 01.06.2023).

32. **Салімонович Л.** Модерний атом. Розробники ядерних реакторів нового типу обіцяють здійснити революцію у світовій енергетиці вже до кінця цього десятиліття / Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, **2023**. – 24 травня (№ 21). – С. 9. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3856/159/175552/> (дата звернення: 29.05.2023).

Засновник корпорації Microsoft Білл Гейтс і колишній співробітник Ілона Маска Даг Бернауер готують справжній технічний прорив у галузі ядерної енергетики. Йдеться про атомні станції нового покоління та їхні компактні портативні генератори. Обидва проєкти вважають більш екологічними в порівнянні з теперішніми аналогами, і вони певною мірою спростовують уявлення про те, що природні вітряки та сонячні батареї можуть повністю замінити рукотворні технології. На думку обох новаторів, світ невдовзі потребуватиме ще більшої кількості електроенергії, тому ядерні програми поки що відмінати рано. Але водночас вони давно потребують технологічних новацій. "Натріум" – чисте джерело енергії.

33. **Спіцин Є.** Вплив національної ментальності на реформування системи вищої освіти України / Є. Спіцин, В. Лещенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 58–62. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Висвітлено результати дослідження прояву ментальних факторів у реакціях науково-педагогічних працівників у контексті сприймання ними заходів із реформування системи вищої освіти України; визначено типи реакцій науково-педагогічних працівників, що корелюють із ознаками української ментальності, на заходи з реформування вищої освіти.

34. **Тулін К.** Нормативно-правове регулювання сфери освіти національних меншин в Україні / К. Тулін // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 63–67. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Розглянуто питання законодавчого регулювання політики щодо освіти національних меншин в Україні.

35. **Филипець Є.** Аксіологічне (ціннісне) значення державної мови крізь призму її застосування у сфері освіти України / Є. Филипець // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Львів, **2022**. – Вип. 74. – С. 79–88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_yu_2022_74_10 (дата звернення: 29.05.2023).

36. **Шулікін Д.** Наука живе і бореться з ворогом, як і весь народ / Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2023**. – Трав. (№ 17/18). – С. 1. URL: <https://svit.kpi.ua/%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2-2/> (дата звернення: 29.05.2023).

37. **Шулікін Д.** Поширювати у світі наративи Української Формули Миру / Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2023**. – Трав. (№ 19/20). – С. 5. URL: <https://svit.kpi.ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2-2/> (дата звернення: 01.06.2023).

Утвердження справедливого миру на засадах Української Формули Миру, спільна діяльність в інформаційному просторі і створення Українсько-Польської фундації миру. Ці та інші кроки передбачає Угода про співробітництво між громадською організацією "Українська Рада Миру", "Міжнародним благодійним фондом "Незалежний український медіа центр у Європі" та Всеукраїнською газетою для науковців та освітян "Світ". Михайло Згуровський висловив переконання, що

співпраця з Міжнародним благодійним фондом "Незалежний український медіа центр у Європі" дасть змогу поширити бачення Української формули миру у європейському (і не лише) інформаційному просторі, адже український медіа центр (зокрема його портал www.uacenter.media) є успішним і має велику читацьку аудиторію.

38. **Шумицька Г.** Зміни в мовній ідентичності українців під час російсько-української війни: 2022 рік / Г. Шумицька // Українська мова. – Київ, 2022. – № 4 (84). – С. 3–10.

Проаналізовано думки мислителів минувшини й сучасності про нерозривний зв'язок мови з людською духовною силою, про роль української мови як національної на сучасному етапі.

39. **Щербак Ю.** Війна не повинна тривати довго / Ю. Щербак // Слово Просвіти. – Київ, 2023. – 4–10 трав. (№ 18). – С. 5. URL: <https://www.uacenter.media/poland-and-ukraine-realities-and-prospects/126205-v-yna-ne-povinna-trivati-dovgo-yur-y-scherbak-pis-mennik-diplomat.html> (дата звернення: 29.05.2023).

"Восени 2022 року я мав честь відкривати в Ягеллонському університеті (Краків, коли хто не знає) міжнародну конференцію «Університет і війна» з участю польських і українських науковців. Упродовж двох днів, що передували конференції, я й мої колеги з українсько-польського Незалежного Медіа Форуму, запрошені на конференцію, мали можливість спілкуватися з польськими професорами і студентами Ягеллонського університету. Ми були зачаровані теплою атмосферою цих зустрічей і співчуттям краківських колег, їхнім дружнім ставленням до України й українців. Виступаючи на відкритті, я розповів про трагедію українських університетів під час війни, зокрема тих, які опинилися на окупованих росією землях, і закликав до перебудови системи університетського навчання й наукових досліджень відповідно до потреб воєнного стану. Не знав тоді, що саме в Ягеллонському університеті існує кафедра «Національної безпеки» (не певен, що в котромусь з українських університетів є щось подібне) і що професорсько-викладацький склад цієї кафедри готує аналітично-прогностичне дослідження про війну в Україні. Вже в лютому цього року з'явилася колективна монографія

польських колег «*WAR MUST GO ON: Dynamika wojny w Ukrainie i jej reperkusje dla bezpieczenstwa Polski*», red. Artur Gruszczak, Księgarnia Akademicka, Krakow, 2023. Я уважно прочитав це багатоаспектне цікаве дослідження, яке нашо вхнуло мене на ряд роздумів. І хоч я не збираюся писати рецензію (це справа польських фахівців), однак хотів би поділитися деякими своїми думками, і поготів, що монографія заторкує дуже чутливі для українців аспекти загарбницької війни росії, зокрема, такі, як її кінцевий результат та строки закінчення".

40. **Як найефективніше** відбудувати країну? / на Загальних зборах НАН України працювали: Світлана Галата, Лариса Остролуцька, Дмитро Шулікін // Світ. – Київ, 2023. – Трав. (№ 17/18). – С. 1, 5–6. URL: <https://svit.kpi.ua/%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2-2/> (дата звернення: 29.05.2023).

"Україна, чимало районів якої нині лежать у руїнах, після перемоги має стати сучасною, ефективною країною. Як і звідки залучити кошти для відновлення? Які процедури потрібно спростити? Про це – у виступах учасників Загальних зборів".

41. **Spitsyn Y.** Factor of national mentality in the process of reforming the higher education system: position and meaning [Фактор національної ментальності у процесі реформування системи вищої освіти: місце та значення] / Y. Spitsyn, V. Leshchenko // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 47–51. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

42. **Tulin K.** State of needs in the field of education of national minorities in the field of education in Ukraine [Стан освітніх потреб національних меншин в області освіти в Україні] / K. Tulin // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 52–56. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

43. **Бронтерюк Б.** Особливості студентського протесту 1968 року в Бразилії / Б. Бронтерюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, 2022. – Вип. 1/2 (152/153). – С. 5–9. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/istoriya_152-153_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Проаналізовано особливості студентського протесту 1968 року в Бразилії в умовах військової диктатури. Основну увагу спрямовано на аналіз конкретних подій, що вплинули на формування студентського руху і визначили характер змін в означений період. Розглянуто конкретні політичні кроки студентів і тогочасного бразильського уряду та кроки в межах університетської автономії, здійснені в контексті боротьби двох абсолютно різних світоглядів молодшого та старшого поколінь. Висвітлено діяльність студентських організацій та їхніх лідерів.

44. **Гуменчук А. В.** Зародження та розвиток ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти на Африканському континенті / А. В. Гуменчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, 2022. – № 3. – С. 93–99. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15982> (дата звернення: 29.05.2023).

45. **Зябловська Д.** Художньо-мистецький компонент у підготовці дизайнерів одягу в університетах і коледжах Данії / Д. Зябловська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 6 (110). – С. 119–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_14 (дата звернення: 01.06.2023).

46. **Іванова І.** Вища освіта в країнах Центральної Азії на початку XXI століття: до питання нормативно-правового регулювання / І. Іванова, Н. Сапарова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 236–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_25 (дата звернення: 01.06.2023).

47. **Іваночко О.** "Веселімося" / О. Іваночко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – Київ, 2022. – Вип. 2 (32). – С. 112.

Переклад латинськомовного студентського гімну, студентки 2 курсу історичного факультету (спеціальність "Американістика та європейські студії", 1 група).

48. **Огієнко О.** Специфіка професійної підготовки фахівців економічного профілю у розвинених країнах / О. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 129–139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_15 (дата звернення: 01.06.2023).

49. **Олійник О.** Від будівництва соціалізму з китайською специфікою до проголошення політики реформ і зовнішньої відкритості / О. Олійник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, **2022**. – Вип. 1/2 (152/153). – С. 49–61. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/istoriya_152-153_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Досліджено концептуальне оформлення соціально – економічного розвитку Китаю від початку утворення країни до сьогодення. З'ясовано історичні передумови формування концепції будівництва соціалізму з китайською специфікою. Установлено основні принципи державного управління в Китаї. Розглянуто історичні етапи розвитку країни з початку її утворення до сьогодення з описом основних історичних подій та їхніх характерних особливостей . Вивчено причини переходу до політики реформ і відкритості , її зміст і результати впровадження. Розглянуто роль "архітектора китайських реформ Ден Сяопіна. Доведено важливість освіти, науки та інновацій в розвитку країни. Досліджено вплив реформ на китайське суспільство та оцінено якість змін у житті китайців. Проаналізовано майбутні перспективи провадження політики реформ і відкритості.

50. **Сіденко С.** Фінансування науки і досліджень за кордоном: досвід для України / С. Сіденко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (54). – С. 40–46.

Проаналізовано проблеми забезпечення розвитку інновацій у країнах світу в умовах інформаційного суспільства.

51. **Теренко О.** Північноамериканський досвід розвитку освіти дорослих як важливий чинник реформування вітчизняного освітнього простору / О. Теренко, Л. Клочко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021.** – № 8 (112). – С. 242–250. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_25 (дата звернення: 01.06.2023).

52. **Товканець О.** Андрагогічний підхід у підготовці менеджерів освіти в європейському освітньому просторі / О. Товканець // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021.** – № 8 (112). – С. 250–263. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_26 (дата звернення: 01.06.2023).

53. **Чу Їн.** Транснаціональна вища освіта в Китаї: цільові пріоритети, нормативні та організаційні засади / Чу Їн // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021.** – № 8 (112). – С. 263–278. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_27 (дата звернення: 01.06.2023).

54. **Holovko N.** The role of tutoring in the educational environment of foreign universities [Роль тьюторства в системі навчання закордонних університетів] / N. Holovko, L. Vakhtach // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022.** – Вип. 1 (15). – С. 10–13. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

55. **Plakhotnik O.** Peculiarities of the dual education in Germany as an important element of professional training [Особливості дуальної освіти Німеччини як важливого елементу професійної підготовки фахівців] / O. Plakhotnik, I. Strazhnikova, A. Kondratiuk // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022.** – Вип. 1 (15). – С. 35–39. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

56. **Poliak O.** Academic integrity in Ukraine and Germany: comparative aspect [Академічна доброчесність в Україні та Німеччині: порівняльний аспект] / O. Poliak, T. Tsivrkun // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 40–42. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Управління ЗВО, фінансування

57. **Міждисциплінарна інтеграція як елемент управління якістю освіти** / М. Комова, Ж. Мина, Т. Білушак, А. Петрушка // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, 2022. – № 2. – С. 93–100. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15721> (дата звернення: 29.05.2023).

Висвітлення методології використання міждисциплінарних зв'язків навчальних дисциплін як ресурсу якості освіти. Для реалізації цієї мети необхідно виконати такі завдання: встановити компоненти навчальних дисциплін освітньої програми "Соціальні комунікації та інформаційна діяльність", які містять міждисциплінарні системні зв'язки; обґрунтувати інноваційну цінність використання методу виконання міждисциплінарної інтегрованої лабораторної роботи в навчальному процесі.

58. **Подуфалов В. В.** Організація електронного документообігу з використанням чат-боту. / В. В. Подуфалов, Н. І. Кушніренко, Н. Г. Козаченко // Інформатика та математичні методи в моделюванні. – Одеса, 2022. – Т. 12, № 4. – С. 352–357. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Itmm_2022_12_4_12 (дата звернення: 29.05.2023).

"Проведено аналіз месенджерів, на основі яких може бути розроблений чат-бот, а також аналіз мов програмування, які дадуть можливість взаємодіяти із Telegram та розробити програмний додаток максимально ефективно. У результаті виконання роботи був розроблений чат-бот на основі Telegram, який призначений для відправки студентами або викладачами файлів та програмний додаток для упорядкування та завантаження документів викладачем або студентом відповідно. Результати даної роботи можуть бути використані на персональних комп'ютерах студентів, викладачів або на кафедрі університету".

59. **Рябчук О. Г.** Необхідність оцінки ефективності виконання бюджетних програм у сфері освіти і науки / О. Г. Рябчук, В. М. Вигівська // Науковий вісник Льотної академії. Економіка, менеджмент та право. – Кропивницький, **2021**. – Вип. 5. – С. 48–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfaseml_2021_5_8 (дата звернення: 29.05.2023).

60. **Financial** provision of scientific activities in the context of the strategic development of the national economy / V. V. Koval, L. M. Geiko, T. V. Neboha, O. B. Labunska // Економічні інновації. – Одеса, **2022**. – Т. 24, № 2 (83). – С. 78–91. URL: <https://ei-journal.com/index.php/journal/article/view/1188/461> (дата звернення: 29.05.2023).

Метою статті є визначення сучасних проблем фінансування наукових досліджень і розробок в Україні та обґрунтування шляхів їх вирішення.

61. **Kondratiuk O. V.** State Guarantees for the Establishment of a Monthly Long-Service Allowance of Academic Staff to a Police Officer Seconded to a Higher Education Institution with Specific Training Conditions to Ensure the Educational Process / O. V. Kondratiuk // Соціально-правові студії. – Львів, **2022**. – Т. 5, № 3. – С. 23–28. URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-5-3-2022> (дата звернення: 29.05.2023).

Державні гарантії встановлення щомісячної надбавки за вислугу років науково-педагогічного працівника поліцейському, відрядженому до закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання для забезпечення освітнього процесу.

Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи

62. **Білецька Т.** Роль ЗВО у соціально-психологічній адаптації першокурсників до нового освітнього середовища / Т. Білецька // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Вип. 13. – С. 200–207. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

63. **Василенко В. В.** Особливості формування інмутаційних процесів у закладі вищої освіти / В. В. Василенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, 2022. – № 3. – С. 56–62. URL: <http://journals.urau.ua/bdi/issue/view/15982> (дата звернення: 29.05.2023).

64. **Вознюк В.** Організація і діяльність університетських клінік: минуле і сьогодні / В. Вознюк, С. Красюк // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, 2022. – № 4 (134). – С. 44–52.

65. **Галата С.** Премія молодим ученим: з перервою на війну / С. Галата // Світ. – Київ, 2023. – Трав. (№ 19/20). – С. 1, 4. URL: <https://svit.kpi.ua/%d0%b0%d1%80%d1%85%d1%96%d0%b2-2/> (дата звернення: 01.06.2023).

Голова парламенту Руслан Стефанчук урочисто вручив Премії Верховної Ради України молодим ученим, якими їх нагороджено за 2021 рік. У 2019 році положення про премію суттєво переглянули, кількість премій зростає до 30, розмір винагороди збільшили. Нині розмір премії становить 60 прожиткових мінімумів. Цього року це 148 860 гривень за роботу.

66. **Маргасова В.** Перспективні напрями трансформації організаційної культури закладів вищої освіти / В. Маргасова, С. Плото // Проблеми і перспективи економіки та управління. – Чернігів, 2022. – № 2 (30). – С. 7–19.

67. **Маслікова І.** Цілі та цінності сучасного університету: виклики академічної доброчесності в умовах онлайн навчання / І. Маслікова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. – Київ, 2021. – Вип. 1 (4). – С. 24–41. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/philosophy_4_2021.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

В роботі представлені результати дослідження моральних проблем онлайн навчання в системі вищої освіти. Визначено позитивні та негативні тенденції розвитку сучасних університетів. Мета сучасного університету пов'язується не лише із збереженням, продукуванням та розповсюдженням знання, але й вихованням самостійних, критично мислячих та відповідальних громадян. Академічна свобода

та академічна доброчесність визначаються як базові цінності сучасної вищої освіти. Представлені результати опитування студентів і викладачів Київського національного університету імені Тараса Шевченка щодо певних питань академічної доброчесності (2020–2021 р.) виявили асиметрію між викладачами та студентами в ставленні до порушення академічної доброчесності та недостатній рівень обізнаності в питаннях етики. Шляхи вирішення моральних проблем освітнього процесу та онлайн навчання пов'язуються не лише із технічними та інституційними рішеннями щодо імплементації політик академічної доброчесності, але й з підвищенням рівня етичної обізнаності всіх учасників освітнього процесу та гуманітарного складника в навчанні. Стверджується, що саме філософія і етика здатні розвивати критичне мислення та формувати моральну свідомість, відчуття особистої відповідальності за вчинки студентів.

68. **Пархомчук Т.** Україна болить Канаді та турбує G7. У політиці Оттави пріоритетне місце – у Києва / Т. Пархомчук // Україна молода. – Київ, 2023. – 24 трав. (№ 21). – С. 5. – [Назва електронної версії: "Українці героїчно борються за цінності вільного світу": Україна болить Канаді та турбує G7]. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3856/180/175550/> (дата звернення: 29.05.2023).

Топтема світових медіа – заява міжнародного клубу урядів семи високорозвинених країн G7, куди входять США, Японія, Німеччина, Британія, Франція, Італія, Канада, – щодо невідкладної реалізації відповідних адекватних заходів просунутого світу, аби спинити невинуватну агресію росії проти України та назавжди видворити непрошених "гостей" з нашої землі. Співпраця у галузі науки й освіти між Україною та Канадою – також окрема важлива й насичена тема. Провідні виші обох країн до початку повномасштабного вторгнення РФ інтенсивно практикували обміни студентами й викладачами між університетами двох країн та створення спільних навчальних програм. Угоди про співробітництво укладено між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Манітобським університетом, Інститутом міжнародних відносин та Карлтонським університетом (м. Оттава), Національним технічним університетом України "Київський політехнічний інститут" та Вінніпезьким університетом, Тернопільським національним економічним університетом та

Технологічним інститутом Британської Колумбії, між Львівським національним університетом ім. Івана Франка з одного боку та Альбертським університетом (м. Едмонтон) і Манітобським університетом з іншого.

69. **Петриченко Л.** Чинники визначення конкурентоспроможності закладу вищої освіти в умовах глобалізації ринку освітніх послуг / Л. Петриченко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 1. – С. 28–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_1_7 (дата звернення: 29.05.2023).

70. **Ржеуський А.** Інформаційне обслуговування користувачів бібліотек технічних закладів вищої освіти України в умовах карантину та воєнного стану: порівняльний аналіз / А. Ржеуський, Н. Кунанець, В. Добровольська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, **2022**. – № 2. – С. 57–65. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15721> (дата звернення: 29.05.2023).

71. **Шапошников К.** Напрями підвищення конкурентоспроможності вищої освіти в сучасних умовах / К. Шапошников, І. Шапошникова, А. Жаворонок // Проблеми і перспективи економіки та управління. – Чернігів, **2022**. – № 1 (29). – С. 7–13.

72. **Шевченко О.** Модернізація бібліотек закладів вищої освіти України / О. Шевченко, В. Спрінсян // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, **2022**. – № 2. – С. 7–14. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15721> (дата звернення: 29.05.2023).

73. **Kuzmenko N.** Features of the formation of corporate culture in an institution of higher education [Особливості формування корпоративної культури у закладі вищої освіти] / N. Kuzmenko // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 1 (15). – С. 18–21. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

74. **Levytska L.** Content dominants of education as a process of personality approach to spiritual and moral values / L. Levytska [Змістові доміанти виховання як

процесу сходження особистості до духовно-моральних цінностей] // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 22–30. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Академія наук вищої школи України

75. **Стріха М.** Відкриття і лакуни, досвід та аналіз. Академічні читання пам'яті засновника й першого президента АН вищої школи України Віталія Стріхи відбулися в двадцяте / М. Стріха // Україна молода. – Київ, 2023. – 3 трав. (№ 18). – С. 10–11.

8 квітня 2023 р. удвадцяте відбулися Академічні читання пам'яті засновника й першого президента АН вищої школи України, одного з піонерів вітчизняної напівпровідникової науки професора Віталія Іларіоновича Стріхи (1931–1999). Цього разу учасники зібралися в конференц-залі Української спілки промисловців і підприємців поруч із Київрадою.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

76. **Завальнюк О.** Професор Олександр Федьков: яскрава особистість, інтелектуал, талановитий історик, патріот України / О. Завальнюк, А. Глушковецький // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2022. – Т. 35. – С. 9–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_2022_35_3 (дата звернення: 29.05.2023).

Федьков Олександр Миколайович (1962) – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, завідувач кафедри архівознавства, професор.

77. **Прокоф'єв І.** Професор-воїн / І. Прокоф'єв, В. Щегельський // Слово Просвіти. – Київ, 2023. – 18–24 трав. (№ 20). – С. 10.

З ініціативи науковця в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка започатковано читання щорічних публічних лекцій, присвячених засновнику, першому ректорові університету. Мета таких лекцій – популяризувати багатогранну діяльність закладу, його небуденну історію, пропагувати державо- і націєтворчі ідеї видатних діячів подільського регіону. Лекторами виступають відомі в Україні та за її межами провідні фахівці в галузі літератури й культури. Проєкт, який започаткував Олег Рарицький, відкритий до широких наукових розгалужень у сфері гуманітаристики. Публічні лекції пам'яті Івана Огієнка мають продовження у вигляді лекцій і видань, що розробляють актуальні проблеми сучасних стратегічних наукових досліджень.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

78. Біленчук П. Духовність, справедливість, професіоналізм – життєве кредо професора Віталія Федоровича Опришка / П. Біленчук, М. Малій // Юридичний вісник України. – Київ, 2023. – 1-24 січня (№ 1/3). – С. 44–45.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

79. Альянс університетів задля якісної освіти й науки України // Київський університет. – Київ, 2023. – Берез. (№ 3). – С. 3.

"Напрацювання нових ідей для повосної модернізації та сталого розвитку вищої освіти України відбулося під час дводенної Школи стійкості університетів, що проходила 11–12 березня на базі kse Проведення Школи стало першим спільним заходом Альянсу українських університетів. Тут і відбулася його презентація. Засновниками Альянсу стали шість українських університетів: КНУ імені Тараса Шевченка, Київська школа економіки, НТУ «Дніпровська політехніка», Національний університет водного господарства та природокористування, Сумський державний університет та Український католицький університет. Мета

Альянсу – дотримання проактивної позиції, коли університети можуть допомогти державі, а не чекати допоки держава допоможе їм. Разом із тим університети мають показати, що вони дають право на вільний обмін думками. Цей напрям повинен бути наскрізним в усій їхній діяльності”.

80. **Кім М.** Рецензійний жанр у науковій творчості Марка Варшавчика (1918–2001) / М. Кім // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, **2021**. – Вип. 3 (150). – С. 36–41.

Досліджено науковий доробок М. Я. Варшавчика, виокремлено та проаналізовано його рецензійні публікації.

81. **Купчик О.** Зв'язки КДУ ім. Т. Г. Шевченка з науковими й освітніми установами країн "соціалістичного блоку" (1944–1964 рр.) / О. Купчик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, **2021**. – Вип. 4 (151). – С. 60–65.

Висвітлено міжнародні зв'язки Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (КДУ ім. Т. Г. Шевченка) з науковими й освітніми установами країн "соціалістичного блоку" в 1944–1964 рр. З'ясовано, що налагоджувати ці зв'язки КДУ ім. Т. Г. Шевченка розпочав у повоєнний період. До початку 1950-х рр. у ньому навчалась молодь із комуністичних Польщі, Болгарії, Чехословаччини, Румунії, Албанії. Із середини 1950-х рр. університет став за протоколом місцем відвідин офіційних делегацій. Його відвідували також делегації робітників, службовців, учителів та ін. Серед студентів найчастішими гостями були східнонімецькі студенти. У другій половині 1950-х на початку 1960-х рр. КДУ ім. Т. Г. Шевченка з метою ознайомлення з організацією наукової та навчальної роботи відвідували ректори румунських, чехословацьких, болгарських, польських, угорських університетів. Тоді ж науковці з країн "соціалістичного блоку" виступали в КДУ ім. Т. Г. Шевченка з доповідями. Натомість наукові й науково-педагогічні працівники університету виступали з доповідями в наукових установах і вишах країн "соціалістичного блоку". Вони читали в їхніх університетах і лекції. Науковці з Польщі, Болгарії, Чехословаччини проходили в КДУ ім. Т. Г. Шевченка стажування, а викладачі підвищували кваліфікацію. Відбувався міжнародний книгообмін.

82. **Машевський О.** Особливості виборчої кампанії 2020 у США та перспективи українсько-американських відносин / О. Машевський, О. Сухобокова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, **2021**. – Вип. 3 (150). – С. 84–86.

21 січня 2021 р. кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн КНУ імені Тараса Шевченка та ГО "Українська асоціація американістики" провели за участі американських колег міжнародний науково-методичний семінар в онлайн режимі (вебінар) "Особливості виборчої кампанії 2020 в США та перспективи українсько-американських відносин". Насамперед він був розрахований на студентів-американців, які навчаються на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка за освітньою програмою "Американістика та європейські студії (з поглибленим вивченням іноземних мов)", і мав на меті не лише обговорити перебіг та особливості президентських виборчих перегонів у США, а й продемонструвати методи аналізу сучасної політичної історії та інструментарій суміжних дисциплін, який використовується у США фахівцями з політики, державного управління та комунікацій.

83. **Religious freedom and tolerance in the international higher education practices** [Релігійна свобода та толерантність у міжнародній практиці вищої освіти] / S. Rudenko, V. Tytarenko, E. Piletsky, K. Gan // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (4). – С. 53–68. URL: <https://bulletinphilosophy-knu.kyiv.ua/index.php/journal/article/view/31/24> (дата звернення: 29.05.2023).

Представлені результати недавнього опитування, проведеного серед 160 іноземних студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Метою опитування було проаналізувати думку міжнародних студентів щодо релігійності українців, щоб визначити існуючі чи можливі проблеми міжкультурної комунікації у галузі вищої освіти. Отримані дані були узагальнені, проаналізовані та порівняні з результатами аналогічних опитувань, проведених серед респондентів України. Порівняння показало, що релігійність, толерантність та релігійна свобода українців у сприйнятті іноземних студентів помітно нижчі ніж у сприйнятті самих українців. Автори вважають, що представлений кейс є репрезентативним

та релевантним також для деяких сусідніх країн, які мають культурно-історичні зв'язки з Україною та можуть сприяти встановленню належних міжнародних освітніх практик.

Національна академія наук України

84. **Загальні збори НАН України: підсумки, проблеми, завдання** // Світ. – Київ, **2023**. – Трав. (№ 17/18). – С. 1, 4. URL: <https://svit.kpi.ua/%D0%B0%D1%80%D1%85%D1%96%D0%B2-2/> (дата звернення: 29.05.2023)..

Як прожила Національна академія наук країни найважчий для країни та її наукової сфери рік? Як наукові колективи вижили й, попри все, продовжували дослідження, працювали на перемогу, досягали результатів, якими можна і треба гордитися? А також, які нові напрями відкрила і які проблеми загострила війна?

НТУ "Харківський політехнічний інститут"

85. **Салімонович Л.** Прогрес не зупиниш. Молоді вчені Харкова винайшли унікальні матеріали, відкрили нову планету і розробили космічні мінілабораторії / Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, **2023**. – 3 трав. (№ 18). – С. 1, 3.

Днями молоді науковці НТУ "ХПІ" отримали премію президента України за розробку нових функціональних матеріалів. Останні складаються з кількох шарів, кожен з яких має унікальну мікро- або наноструктуру. Завдяки оптичній прозорості, механічній міцності й електричній провідності харківське ноу-хау може бути використане в багатьох галузях, включно з електронікою, оптикою й енергетикою. Цінність цих матеріалів полягає й у тому, що їх створення не потребує пошуку спеціальних технологій. Це може бути просте напилення, нанесення або, наприклад, осадження. Порадувала новим відкриттям і випускниця Харківського національного університету ім. В. Каразіна Ольга Заходжай. Міжнародна група, яку вона очолює, недавно відкрила нову гігантську планету.

Властивості останньої настільки унікальні, що можуть поставити під сумнів правильність сучасних теорій формування цих космічних об'єктів. "Це вперше в історії Мала академія наук України здійснила подібне – відправила на МКС мінілабораторії переможців всеукраїнського конкурсу, – прокоментувала новину перша леді Олена Зеленська. – І надзвичайно показова деталь: гімназію в Харкові знищила російська ракета. Але вчитель забрав експеримент зі зруйнованого класу, тому учні все одно завершили проєкт так, аби він відповідав вимогам НАСА".

Український Вільний Університет

86. **Korzh-Usenko L.** Development of the Ukrainian free university: national identity and dialogue of cultures / L. Korzh-Usenko, O. Sydorenko, H. Dovhopolova // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 297–319. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_31 (дата звернення: 01.06.2023).

Запропонована стаття описує періоди становлення та розвитку Українського Вільного Університету, який протягом 100 років є представником української вищої освіти та науки в Європі. Виявлено комплекс факторів, що впливали на передумови зародження, особливості становлення та розвитку установи у віденський, празький та мюнхенський періоди.

Український католицький університет

87. **Букет Є.** "Козацькі фактори" у Збройних Силах України / Є. Букет // Слово Просвіти. – Київ, **2023**. – 18–24 трав. (№ 20). – С. 3.

10 червня 2022 року на Гуманітарному факультеті УКУ (Українського католицького університету) відбувся круглий стіл "Козацький фактор у сучасній російсько-українській війні й досвід ХХ століття". У форматі онлайн у ньому взяли участь науковці з 21 університету 5 країн (Україна, Велика Британія, Польща, Литва, Грузія), представники ЗСУ, низки державних і громадських структур.

Харківський національний педагогічний університет імені

Г. С. Сковороди

88. **Собченко Т.** Аналіз досвіду роботи використання потенціалу соціальних мереж у реалізації концепції національно-патріотичного виховання / Т. Собченко, О. Кін // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, 2023. – Т. 11 № 1. – С. 45–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_1_9 (дата звернення: 29.05.2023)

Акцентовано увагу на то, що в сучасних умовах протистояння російської агресії, боротьби за територіальну цілісність, національний суверенітет нашої держави особливої актуальності набувають питання посилення національно-патріотичного виховання молодого покоління, формування громадянина та патріота, який зможе обстоювати національні інтереси та цінності та ефективно діяти та працювати в міжнародному ціннісному просторі. Представлено та проаналізовано основні ідеї Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Авторами з'ясовано, що в сучасних умовах пріоритетності форматів онлайн-комунікацій серед молоді, важливим засобом інформаційного забезпечення здійснення національно-патріотичного виховання є Інтернет-ресурси, зокрема соціальні мережі. У статі репрезентовано досвід роботи викладачів кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди щодо здійснення національно-патріотичного виховання студентської молоді засобами інтернет-ресурсів. Зокрема, представлено зміст та особливості проведення заходів до Дня науки, який було присвячено 300-річчю від дня народження відомого філософа Г. С. Сковороди: бінарної лекції на тему "Цифрова компетентність майбутнього фахівця", яка супроводжувалася виконанням творчих завдань для здобувачів: "Діджиталізація Г. С. Сковороди" (створення блогу або сторінки Г. С. Сковороди у соціальних мережах Facebook або Instagram). У статті проаналізовано виховне значення проведеного заходу, який сприяв: прояву креативності, творчості, неординарності, талантів здобувачів; імплементації європейських та національних цінностей; заохоченню здобувачів до вивчення творчості Г. С. Сковороди; переосмисленню філософської, творчої спадщини Г. С. Сковороди, його ідей та

світогляду. Авторами було доведено, що використання засобів інтернет-комунікації, зокрема с соціальних мереж має досить потужний потенціал реалізації завдань національно-патріотичного виховання, формування у здобувачів національних почуттів, інтересів та цінностей.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

89. **Макар В.** Угода, перевірена часом і значимістю / В. Макар, Ю. Макар // Історико-політичні проблеми сучасного світу. – Чернівці, **2022**. – Т. 45. – С. 10–20.

Нинішнього року виповнюється 45-ліття Угоди про співпрацю Чернівецького університету з канадським Саскачеванським університетом. Її підписали керівники обох навчальних закладів – ректор Костянтин Червінський і президент Роберт Бегг – 5 липня 1977 року. Для Чернівецького університету вона стала першим документом міжнародного співробітництва з того часу, коли він став радянським вищим навчальним закладом, а згодом, внаслідок розпаду СРСР відповідно українським. Сьогодні таких угод Чернівецький університет налічує понад 200 з університетами багатьох країн світу. Проте угода із Саскачеванським університетом відкрила цей переконливий реєстр договорів, укладених згодом з іншими університетами світу. Особливістю угоди було те, що вона вперше за всю тривалу історію перебування України у складі СРСР укладалась на засадах співпраці у сфері українознавчого спрямування. На пропозицію канадської сторони вона мала включати вивчення української мови, а також української культури та історії України, що відповідало запитам її студентів і викладачів. У свою чергу, це не суперечило й інтересам української сторони. Проте зміст угоди не узгоджувався з нормами тодішньої радянської ідеології. З того приводу виникли проблеми з обміном студентами – українських заборонили відряджати до Канади. Спільними зусиллями обох університетів згодом вдалося подолати перепону. Угода неодноразово продовжувалася і залишається діючою. Завдяки їй в Чернівецькому університеті започатковано канадознавчі студії, створено Центр канадських студій імені Рамона Гнатишина. Реалізація угоди сприяла порідненню міст розташування університетів, що проявилось в обміні школярами, вчителями,

миттями, зав'язалися господарчі контакти. Загалом вона принесла обопільні користі. Сподіваємося на її продовження, що в умовах російської агресії проти України набуває виняткового значення.

90. **Мурашевич Т.** Безперервна бібліотечна освіта в Науковій бібліотеці Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича / Т. Мурашевич // Тенденції розвитку сучасної вузівської бібліотеки: реалії та перспективи : колективна монографія / [В. М. Акатріні, О. І. Бабюк, Л. Д. Ворнік та ін. ; редкол.: М. Б. Зушман та ін.] ; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Наук. б-ка. – Чернівці, **2021**. – С. 110–117.

Учасники навчально-виховного процесу

91. **Базиль Л.** Психолого-педагогічні умови кар'єрного розвитку викладачів закладів професійної освіти / Л. Базиль // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 79–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_10 (дата звернення: 01.06.2023).

92. **Козаченко Ю.** Вплив стресу на навчальний процес студентів / Ю. Козаченко, М. Лобатюк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 286–297. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_30 (дата звернення: 01.06.2023).

93. **Курок Р.** Концепція розвитку правової компетентності педагогічних працівників економічних коледжів / Р. Курок // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 10 (114). – С. 57–70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_8 (дата звернення: 01.06.2023).

94. **Педагогічна** творчість викладача в умовах інноваційного розвитку сучасної освіти / І. І. Немченко, В. І. Ляховський, Р. Б. Лисенко, О. М. Люлька, О. Г. Краснов, Р. М. Рябушко, Т. В. Городова-Андреева, А. В. Сидоренко // Актуальні проблеми сучасної медицини. – Полтава, **2023**. – Т. 23, вип. 1 (81). – С. 144–146.

95. **Професійно-педагогічні** вимоги до викладача вищого медичного навчального закладу в сучасних умовах / І. І. Немченко, В. І. Ляховський, Р. Б. Лисенко, О. М. Люлька,

Р. М. Рябушко, О. Г. Краснов, Т. В. Городова-Андрєєва // Актуальні проблеми сучасної медицини. – Полтава, 2023. – Т. 23, вип. 1 (81). – С. 140–143.

96. **Смоляк П.** Модель формування соціальних навичок студентів аграрних закладів вищої освіти / П. Смоляк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 6 (110). – С. 217–225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_24 (дата звернення: 01.06.2023).

97. **Харко О. С.** Практичні рекомендації дотримання психологічних умов формування стресостійкості студентів ЗВО в навчальному процесі / О. С. Харко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Психологія. – Острого, 2022. – Вип. 14. – С. 46–56.

98. **Мариїа М. А.** Emotional context of the accurate and inaccurate metacognitive monitoring levels / М. А. Мариїа // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Психологія. – Острого, 2022. – Вип. 14. – С. 71–79.

Мета статті – виявити, які емоції виникають після отримання інформації про правильні чи неправильні оцінки результатів у короткому тесті знань.

Форми, методи і педагогічні технології у ЗВО

99. **Балануца О.** Формування професійної ідентичності майбутніх дипломатів у процесі професійної підготовки / О. Балануца // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 8 (112). – С. 95–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_11 (дата звернення: 01.06.2023).

100. **Балашов Д.** Вплив засобів тренувальної системи "Кросфіт" на фізичну підготовленість та фізичний розвиток студентів / Д. Балашов, О. Стасенко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, 2023. – Т. 11 № 2. – С. 6–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_3 (дата звернення: 01.06.2023).

101. **Бережна С. М.** Системний аналіз в лексикології в аспекті навчання іноземців / С. М. Бережна // Мова. – Одеса, 2022. – № 37. – С. 21–26.

102. **Бичко М.** Дистанційне навчання та амбівалентність суджень щодо його ефективності при формуванні комунікативної компетентності майбутніх лікарів

/ М. Бичко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 2. – С. 13–18.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_4 (дата звернення: 01.06.2023).

103. **Бортнюк Т.** Принципи формування підприємницької компетентності майбутнього вчителя початкової школи / Т. Бортнюк // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 104–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_11 (дата звернення: 01.06.2023).

104. **Борчук С.** Педагогічні умови ефективного використання кооперативного навчання у процесі вивчення історії України / С. Борчук, М. Санкович // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Вип. 13. – С. 154–161. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

105. **Брехуненко В.** Викладання історії російсько-українських війн у шкільних і університетських курсах історії України: методичний аспект / В. Брехуненко // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Вип. 13. – С. 56–62. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

106. **Васютіна Т.** Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти / Т. Васютіна // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 10 (114). – С. 132–140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_15 (дата звернення: 01.06.2023).

107. **Галицька О.** Імплементация дієвих методик в освітній процес / О. Галицька, В. Савонюк // Scientia est potentia. – Луцьк, **2022**. – № 9. – С. 41–45.

108. **Ганаба С.** Візуалізація як принцип побудови й реалізації методів навчання історії / С. Ганаба // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Вип. 13. – С. 79–86. URL:

http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

109. **Генкал С.** Професійна готовність майбутніх учителів біології до організації проектної діяльності учнів / С. Генкал // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 114–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_13 (дата звернення: 01.06.2023).

110. **Гойстер О.** З досвіду провадження сучасних освітніх технологій навчання хімії здобувачів медичної освіти в умовах воєнного стану. Огляд / О. Гойстер, А. Гудзенко // Український педагогічний журнал. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 195–206. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

111. **Головко Н.** Активізація пізнавальної діяльності студентів засобами інтерактивних технологій / Н. Головко, О. Кузнецова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 5–8. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

112. **Гуральник Н.** Здоров'язберігаючі технології як засіб удосконалення вокально-фахової підготовки здобувачів освіти в педагогічних університетах / Н. Гуральник, Л. Тоцька, Г. Сяофен // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 279–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_28 (дата звернення: 01.06.2023).

113. **Жадан І. В.** Реконструкція впливів соціального середовища на розвиток громадянських компетентностей майбутніх педагогів / І. В. Жадан // Наукові студії із соціальної та політичної психології. – Київ, **2021**. – Вип. 47 (50). – С. 201–208.

114. **Жиленко М.** Формування в магістрантів спеціальності 011 мотиваційних компетентностей для професійної діяльності / М. Жиленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 9–14. URL:

http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

Проаналізовано вимоги Національної рамки кваліфікацій України, Стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 і професійного стандарту на групу професій "Викладачі закладів вищої освіти". Визначено вимоги цих документів щодо формування компетентностей і програмних результатів навчання у магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, які пов'язані з готовністю майбутніх фахівців у своїй діяльності спиратися на людський фактор: рівень кваліфікації, соціальну активність, виробничу ініціативу, професійну й загальну підготовку, громадянську відповідальність, стан здоров'я, фізичну підготовку. З'ясовано, якою мірою ці вимоги відображено в описі освітньої програми "Педагогіка вищої школи", що реалізується на кафедрі педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Проведено ранжування компетентностей і програмних результатів навчання здобувачами вищої освіти спеціальності 011 і на цій основі визначено місце тих, що пов'язані зі здатністю мотивувати учасників освітнього процесу під час навчальної та основних видів методичної, наукової й організаційної роботи. Проаналізовано навчальний план освітньої програми, визначено освітні компоненти, у межах яких має бути забезпечене формування мотиваційних компетентностей у здобувачів під час навчання. Запропоновано підхід до змістового наповнення освітніх компонентів освітньої програми для розуміння здобувачами місця потреб, мотивів, цілей і настанов, що сприяють або перешкоджають формуванню в учасників освітнього процесу передусім внутрішньої мотивації, яка є обов'язковою умовою продуктивної діяльності.

115. **Зміст** та особливості використання електронного посібника "Біологічна фізика" в умовах медичних закладів вищої освіти / О. Макаренко, К. Макаренко, В. Макаренко, О. Сілкова, Л. Матяш // Фізико-математична освіта. – Суми, 2023. – Т. 38, № 1. – С. 41–47 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2023_38_1_8 (дата звернення: 29.05.2023).

116. **Каліновська І.** Сучасні методи викладання акушерства і гінекології у вищій школі / І. Каліновська, К. Лісова // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. – Чернівці ; Сучава, **2022**. – № 2 (34). – С. 60–62.

117. **Карпенко В.** Теоретична модель розвитку лідерської компетентності офіцерів десантно-штурмових військ у системі післядипломної освіти / В. Карпенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 126–137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_14 (дата звернення: 01.06.2023).

118. **Карпенко М.** Зростання ролі неформальної та інформальної освіти для дорослих в умовах війни / М. Карпенко // Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практика. – Київ, **2022**. – № 3 (3). – С. 95–103.

119. **Кашина Г.** Трансформація моделі педагогічного дизайну в e-learning у системі неперервної педагогічної освіти / Г. Кашина // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 10 (114). – С. 24–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_5 (дата звернення: 01.06.2023).

120. **Кінах Н.** Формування професійно-педагогічного підприємництва вчителя у площині цифровізації неперервної освіти / Н. Кінах, Н. Рубльова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 8 (112). – С. 137–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_8_15 (дата звернення: 01.06.2023).

121. **Кірдан О. П.** Неперервна освіта як умова формування людського капіталу в інноваційній економіці / О. П. Кірдан // Науковий вісник Льотної академії. Економіка, менеджмент та право. – Кропивницький, **2022**. – Вип. 7. – С. 22–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sbfaseml_2022_7_4 (дата звернення: 29.05.2023).

122. **Клюєв О.** Наукові публікації – запорука фахового зростання судових експертів / О. Клюєв // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – Харків, **2021**. – Вип. 3 (25). – С. 5–8.

123. **Кодлюк Я.** Дидактична підготовка майбутніх учителів початкової школи: інноваційний контекст / Я. Кодлюк // Український педагогічний журнал. – Київ, 2022. – № 4. – С. 175–183. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

124. **Комарніцький О.** Вибірковий освітній компонент "Історія українсько-російських відносин (XX – початок XXI ст.)": з досвіду викладання / О. Комарніцький // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, 2022. – Вип. 13. – С. 222–232. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

125. **Комплексний** підхід до професійного спрямування здобувачів освіти при викладанні медичної біології / О. Б. Рябушко, О. В. Клепець, Н. А. Улановська-Циба, О. В. Кінаш, А. С. Григоренко // Актуальні проблеми сучасної медицини. – Полтава, 2023. – Т. 23, вип. 1 (81). – С. 151–154.

126. **Коробка Л. М.** Соціально-психологічні технології підвищення толерантності до інакшості в освітньому середовищі / Л. М. Коробка // Наукові студії із соціальної та політичної психології. – Київ, 2021. – Вип. 47 (50). – С. 209–218.

127. **Коростель П.** Розвиток просторового мислення майбутніх педагогів професійного навчання засобами комп'ютерної графіки / П. Коростель // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 48–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_7 (дата звернення: 01.06.2023).

128. **Крестьянполь Л.** Порівняльний аналіз інтерфейсу користувача платформ для дистанційного навчання / Л. Крестьянполь, А. Верхолюк // Фізико-математична освіта. – Суми, 2023. – Т. 38, № 1. – С. 28–35 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2023_38_1_6 (дата звернення: 29.05.2023).

129. **Кримець О. М.** Шляхи формування термінології нанотехнологій / О. М. Кримець // Лінгвістичні дослідження. – Харків, 2022. – Вип. 57. – С. 3–9.

У роботі досліджено системну організацію термінології нанотехнологій та шляхи творення термінів.

130. **Круглій М.** Інформаційні технології в системі інклюзивної освіти / М. Круглій, У. Левонюк // *Scientia est potentia*. – Луцьк, **2022**. – № 9. – С. 88–91.

Інформаційно-комунікаційні технології у підтримці інклюзивної освіти – це один з ефективних інструментів розвитку, виховання і навчання учнів з особливими освітніми потребами.

131. **Кушнір В.** Актуальні аспекти освітньої підготовки web-дизайнерів до підприємницької діяльності / В. Кушнір // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 319–330. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_32 (дата звернення: 01.06.2023).

132. **Левицька Л.** Формування ціннісних орієнтацій як складника особистості майбутнього педагога / Л. Левицька // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 18–23. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

133. **Лісова К.** Застосування тренінгових систем у викладанні акушерства і гінекології / К. Лісова, І. Каліновська // *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*. – Чернівці ; Сучава, **2022**. – № 2 (34). – С. 63–65.

134. **Локарева Г.** Патріотизм як суспільна та індивідуальна цінність / Г. Локарева, Г. Чорна // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 24–28. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

135. **Любарець С. Ф.** Дистанційне навчання студентів-стоматологів у закладах вищої освіти – виклики сьогодення / С. Ф. Любарець // *Український науково-медичний молодіжний журнал*. – Київ, **2022**. – № 4 (135): спец. вип. – С. 35–36.

136. **Любецька В. В.** Текстocентризм як основний принцип навчання для іноземних студентів гуманітарних спеціальностей / В. В. Любецька, Ю. Г. Шахіна // Мова. – Одеса, **2022**. – № 37. – С. 27–31.

Висвітлено принцип текстocентризму як однієї з головних засад формування українськомовної професійної комунікативної компетентності іноземних студентів гуманітарних спеціальностей у процесі вивчення української мови як іноземної (УМІ).

137. **Мазур І.** Про необхідність вивчення робототехніки як засобу формування професійних компетентностей майбутніх інженерів-педагогів / І. Мазур, Ю. Франко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 1. – С. 16–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_1_9 (дата звернення: 29.05.2023).

138. **Майстренко Л.** Розвиток емоційної сфери в курсантів військових закладів вищої освіти на заняттях англійської мови / Л. Майстренко // Філологічні трактати. – Суми ; Харків, **2022**. – Т. 14, № 1. – С. 64–71.

139. **Мар'єнко М.** Штучний інтелект та відкрита наука в освіті / М. Мар'єнко, В. Коваленко // Фізико-математична освіта. – Суми, **2023**. – Т. 38, № 1. – С. 48–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2023_38_1_9 (дата звернення: 29.05.2023).

140. **Марушкевич А.** Змішане навчання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану / А. Марушкевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 29–32. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

141. **Москаленко А.** Моделювання професійної підготовки педагогічних кадрів у класичних університетах / А. Москаленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 33–39. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

142. **Мулеса П.** Концепція підготовки майбутніх учителів математики та інформатики до використання засобів віртуальної наочності у професійній діяльності / П. Мулеса // Фізико-математична освіта. – Суми, **2023**. – Т. 38, № 1. – С. 54–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/fmo_2023_38_1_10 (дата звернення: 29.05.2023).

143. **Мулеса П.** Підготовка майбутніх учителів математики та інформатики до використання засобів віртуальної наочності у професійній діяльності: обґрунтування організаційних умов / П. Мулеса // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 2. – С. 25–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_6 (дата звернення: 29.05.2023).

144. **Навчально-дослідницька** діяльність майбутніх учителів біології в процесі професійної підготовки: роль сучасного кабінету біології / С. Рудишин, О. Луценко, А. Кмець, В. Коненко // Український педагогічний журнал. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 159–174. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

145. **Ненько Ю.** Дистанційне оцінювання здобувачів вищої освіти в умовах пандемії COVID-19 / Ю. Ненько, О. Іващенко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 1. – С. 22–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_1_6 (дата звернення: 29.05.2023).

146. **Нужна О.** Soft skills та етичні аспекти ділової комунікації у професійній діяльності бухгалтера / О. Нужна // Galician economic journal. – Ternopil, **2021**. – № 6 (73). – С. 25–32.

147. **Особливості** дистанційного навчання у закладах вищої освіти / В. І. Ляховський, І. І. Немченко, Р. Б. Лисенко, О. Г. Краснов, О. М. Люлька, А. В. Ляховська, Т. В. Городова-Андрєєва // Актуальні проблеми сучасної медицини. – Полтава, **2023**. – Т. 23, вип. 1 (81). – С. 129–132.

148. **Павлова О.** Візуальні дослідження: наукова та освітня перспективи / О. Павлова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (5). – С. 47–54. URL:

http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/philosophy_5_2021.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

149. **Палеха Ю.** Гуманізація професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи за умов дистанційного навчання / Ю. Палеха, Н. Зозуля // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, **2022**. – № 2. – С. 108–114. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15721> (дата звернення: 29.05.2023).

150. **Паур І.** Навчальна дисципліна "Охорона історико-культурної спадщини" для студентів художніх спеціальностей: з досвіду викладання / І. Паур // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, **2022**. – Вип. 13. – С. 232–240. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

151. **Пахненко І.** Підготовка майбутніх викладачів лінгвістичних та лінгвометодичних дисциплін до організації науково-дослідної роботи студентів-філологів / І. Пахненко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 6 (110). – С. 339–352. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_34 (дата звернення: 01.06.2023).

152. **Пенко В.** Використання візуалізації на різних етапах вивчення дисципліни "Програмування" / В. Пенко, О. Пенко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11 № 2. – С. 31–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_7 (дата звернення: 01.06.2023).

153. **Петрів А.** Методологічні підходи до формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти / А. Петрів // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, **2021**. – № 10 (114). – С. 158–167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_18 (дата звернення: 01.06.2023).

154. **Плахотнік О.** Методика навчання в категоріальному полі професійної підготовки викладача вищої школи / О. Плахотнік // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2022**. – Вип. 2 (16). – С. 40–44. URL:

http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

155. **Подоляк М.** Порівняльний аналіз традиційного, дистанційного та змішаного навчання англійської мови у ЗВО / М. Подоляк // Український педагогічний журнал. – Київ, 2022. – № 4. – С. 87–97. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

156. **Поліщук А.** Педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій при іншомовній підготовці агроінженерів / А. Поліщук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 76–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_10 (дата звернення: 01.06.2023).

157. **Пономарьов О.** Етапи розвитку технологій змішаного навчання в умовах цифровізації освітнього процесу / О. Пономарьов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 2 (16). – С. 48–51. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

158. **Проектна компетентність** – один із найважливіших орієнтирів у системі підготовки фахівців / Т. Кучай, Н. Мукан, М. Опачко, О. Кучай, А. Чичук // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 140–147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_16 (дата звернення: 01.06.2023).

159. **Ржеуський А. В.** Електронні інформаційні ресурси бібліотек технічних університетів України: порівняльний аналіз / А. В. Ржеуський, Н. Е. Кунанець, В. В. Добровольська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – Київ, 2022. – № 3. – С. 5–13. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15982> (дата звернення: 29.05.2023).

160. **Ржечицька С. А.** Проблеми та переваги дистанційного навчання в мистецьких закладах вищої освіти / С. А. Ржечицька // Бібліотекознавство.

Документознавство. Інформологія. – Київ, 2022. – № 3. – С. 100–105. URL: <http://journals.uran.ua/bdi/issue/view/15982> (дата звернення: 29.05.2023).

161. **Розвиток** логічної компетентності у здобувачів медичних закладів вищої освіти під час розв’язування логічних задач / О. Сілкова, О. Макаренко, В. Макаренко, О. Хміль // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, 2023. – Т. 11 № 2. – С. 49–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_9 (дата звернення: 01.06.2023).

162. **Романишина Л.** Інформаційно-комунікаційні технології в підготовці майбутніх учителів природничих спеціальностей / Л. Романишина, О. Шквир, Н. Казакова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 6 (110). – С. 352–360. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_35 (дата звернення: 01.06.2023).

163. **Самогулова О. А.** Організація самостійної позааудиторної роботи студентів при вивченні медичної біології / О. А. Самогулова, О. М. Гаращенко // Актуальні питання біології та медицини. – Черкаси : Белінська О.Б., 2019. – С. 89–91.

164. **Санкович М.** Підготовка вчителя історії до використання формувального оцінювання у освітньому процесі / М. Санкович // Проблеми дидактики історії. – Кам’янець-Подільський, 2022. – Вип. 13. – С. 215–222. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

165. **Скрипнікова В.** Компоненти, критерії, показники та рівні оцінювання розвитку міжкультурної компетентності майбутніх магістрів військового управління / В. Скрипнікова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 2 (16). – С. 52–57. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_16_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

166. **Совгіра С.** Еколого-технологічні особливості та практико-орієнтований характер підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту / С. Совгіра,

О. Браславська, Н. Душечкіна // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 318–330. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1618768> (дата звернення: 01.06.2023).

167. **Ткач М.** Синергізм взаємодії культур філософських аспектів постнекласичного знання у змісті вищої мистецької освіти / М. Ткач // Український педагогічний журнал. – Київ, 2022. – № 4. – С. 67–78. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/38> (дата звернення: 01.06.2023).

168. **Франчук Т.** Історія, спрямована у майбутнє: дослідницько-проектувальний потенціал / Т. Франчук // Проблеми дидактики історії. – Кам'янець-Подільський, 2022. – Вип. 13. – С. 87–94. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/6679/did_hist_13_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення: 01.06.2023).

Порушуються проблеми трактування історії у контексті реалізації дослідницько-проектувального потенціалу, використання її резервів задля модернізації освітнього процесу, забезпечення інтеграції навчальної та дослідницької складової в структурі компетентнісно зорієнтованої навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, а також формування закладу вищої освіти з високим дослідницьким потенціалом.

169. **Хрик В.** Вибір методологічних підходів до підготовки майбутніх фахівців лісового господарства / В. Хрик // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 101–111.

170. **Чернякова Ж.** Змістова характеристика інформаційно-цифрової компетентності майбутнього вчителя Нової української школи / Ж. Чернякова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 112–123.

171. **Чижикова І.** Розвиток навчальної автономії студентів в умовах гейміфікації навчального процесу у ЗВО / І. Чижикова // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, 2023. – Т. 11 № 2. – С. 54–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/edinpr_2023_11_2_10 (дата звернення: 01.06.2023).

172. **Шеремет Г. О.** Організація дистанційного доступу до комп'ютерної навчальної лабораторії за допомогою веб-технологій / Г. О. Шеремет, О. А. Стопакевич // Інформатика та математичні методи в моделюванні. – Одеса, 2022. – Т. 12, № 3. – С. 243–253.

173. **Шетеля Н.** Розвиток інтелектуально-когнітивних здібностей майбутніх фахівців галузі культури та мистецтв / Н. Шетеля // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2021. – № 10 (114). – С. 301–308. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_10_31 (дата звернення: 01.06.2023).

174. **Bakhtiyarova H.** Preparing students for choosing and realization of a professional career [Підготовка здобувачів освіти до вибору та реалізації професійної кар'єри] / H. Bakhtiyarova, N. Postoiuk, N. Koshechko // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 5–9. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

175. **Ponomarov O.** Benefits and disadvantages of blended learning in higher education [Переваги та недоліки змішаного навчання в системі вищої освіти] / O. Ponomarov // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2022. – Вип. 1 (15). – С. 43–46. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/pedagogyk_15_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2023).

176. **Tsurkan-Saifulina Y. V.** Psychological Readiness as a Component of Professional Training of Future Lawyers / Y. V. Tsurkan-Saifulina, H. M. Stupak // Соціально-правові студії. – Львів, 2022. – Т. 5, № 3. – С. 76–82. URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-5-3-2022> (дата звернення: 29.05.2023).

Мета науково-дослідної роботи – здійснити комплексний аналіз явища психологічної готовності, виявити його взаємозв'язок з професійною підготовкою майбутніх юристів, з'ясувати найбільш ефективні заходи для формування психологічної готовності майбутніх юристів як складника професійної підготовки.